

ESPAI PÚBLIC I USOS COMUNITARIS

L'ESPAI PÚBLIC COM A EQUIPAMENT DE PROXIMITAT

Relatoria

IV Trobada d'Energies Comunitàries
Espai Jove Les Basses
Dijous, 9 de novembre de 2017
De 16 a 19:30h

(Debat públic adreçat a tota la ciutadania)

[energiescomunitaries.barcelona]
TW - @ComunitariesBCN
FB - @energiescomunitaries

Ajuntament de
Barcelona

Presentació

Itziar González. Arquitecta i urbanista. Cooperació ciutadana en el territori.

Adriana Ciocoletto. Col·lectiu Punt 6. Urbanisme feminista.

Eva Mur i Adolf Fernández. Direcció dels Serveis d'Inspecció d'Urbanisme, Ajuntament de Barcelona.

Cristina Fernández. Llicenciada en Dret (Ordenança dels Usos Ciutadans de l'Espai Públic)

Marc Andreu. Conseller tècnic al districte de Sant Martí. Usos comunitaris, programes i intervencions a l'espai públic del Districte de Sant Martí.

Presentació i moderació del debat a càrrec d'Elisenda Rovira. Periodista. Coordinadora de l'Anuari dels Silencis Mediàtics Mèdia.cat i membre de la junta del Grup de Periodistes Ramon Barnils.

Ponències

ADRIANA CIOCOLETTO - COL·LECTIU PUNT 6. URBANISME FEMINISTA.

Col·lectiu Punt 6 som una cooperativa d'arquitectes, sociòlogues i urbanistes que treballa per unes ciutats més inclusives i perquè els ciutadans ens convertim en especialistes dels espais que ens envolten. Com a cooperativa treballem des del feminisme i això vol dir una transformació social en tots els aspectes i en totes les dimensions de l'espai (públic, comunitari, habitatge, equipaments, etc.).

Volem aportar tres aspectes a la reflexió:

1. Trencar la dicotomia espai públic versus espai privat:

- L'espai públic és també espai de socialització i relació que permet generar xarxes de suport. Ens trobem i trobem altra gent i hi compartim.
- L'espai públic és on compartim part de la vida quotidiana: L'urbanisme feminista defineix la vida quotidiana amb el suport de l'espai públic per a desenvolupar-se. Activitats quotidianes amb un espai i un temps determinat.
- L'espai públic com a espai de cura: la ciutat cuidadora. A l'espai públic també es dona la cura, també tenim cura dels altres: també al·letem, mengem, ens reunim, etc. Una cura compartida que ens pot facilitar l'espai públic.

2. La importància de la proximitat com a qualitat urbana.

• Proximitat i dependència

La relació entre l'habitatge i aquest entorn pròxim és on desenvolupem moltes de les activitats de les cures. Totes les dependències que fem en l'espai en relació a les cures: CAP, Escola, etc. Tenen a veure amb aquesta necessitat de proximitat en el temps, en el recorregut: que estigui a prop. I almenys la proximitat de la pertinença, que te'n sents part, i alhora que et pertany. Tots els equipaments de proximitat que tenen a veure amb les cures, les necessitem prop de casa: a 5 minuts de casa per poder fer-ho sostenible.

- Autonomia i accessibilitat

L'espai públic ha de tenir unes condicions necessàries. Un espai públic on s'hi pugui tenir accés de forma universal. Per exemple, que hi hagi bancs en els trajectes. Si no hi ha un banc, potser algú que sigui gran o que tingui un impediment físic. O per exemple, els lavabos públics. Et donen autonomia, et permeten que puguis estar a l'espai públic com a casa teva. Totes i tots els necessitem. També les fonts, l'aigua a la ciutat, la natura. El tipus d'espai públic que ens envolta. Hi ha persones que només poden sortir a 200 metres de casa seva. Com és aquest entorn? Necessitem poder tenir contacte amb la natura prop de casa: accés a un espai assolat, o que hi hagi almenys algun arbre.

3. Diversitat i experiència quotidiana interseccional

- Accés a l'espai públic sense discriminacions

La perspectiva de gènere parla dels diferents eixos de diversitat, i la seva intersecció. La no mercantilització de l'espai públic, dels espais d'oci. La no mercantilització del temps de lleure. L'espai públic d'oci gratuït i per a tothom. La simultaneïtat d'usos, que pugui ser usat per diferents persones al mateix temps (té a veure amb un espai per a seure en un espai de joc infantil, o diferents mobiliaris per a diferents edats o aficions: esport, etc.). A vegades sembla que hàgim de fer espais molt fragmentats, i per altra banda la diversitat és un aspecte positiu. Tot i que poden haver-hi dificultats a l'hora de simultaniejar els usos dels espais.

- Espai públic i percepció de seguretat

Quan parlem de diversitat, parlem que tothom es pugui sentir segura a l'espai públic. No la seguretat en el sentit de control, sinó espais de comoditat, en què hi ha gent al carrer, perquè hi ha activitats diverses, espai de trobada, condicions físiques favorables (espai de pas, llum). I també que ens representi perquè hi ha espai per a la memòria, les reivindicacions, etc. Els noms de l'espai públic, si ens representen o no. Això ens fa sentir incloses o excloses en l'espai públic. Com són els noms dels carrers, de les places, com són les imatges que tenim de l'espai públic i si ens representen.

EVA MUR I ADOLF FERNÁNDEZ - DIRECCIÓ DELS SERVEIS D'INSPECCIÓ D'URBANISME, AJUNTAMENT DE BARCELONA.

Ens encarreguem de gestionar l'aplicatiu que realitza la tramitació de permisos en la via pública i de la creació de protocols i procediments perquè tots els tràmits de permisos per a fer activitats a la via pública siguin el més homogeni possibles. Això és degut al fet que aquesta competència pertany a 10 districtes diferents, i cal garantir la igualtat dels drets dels ciutadans en qualsevol districte.

En l'àmbit de la via pública, malgrat ser pública, sempre hi ha regulació. Hi ha un ús general ordinari de la via pública que bàsicament és el dret de circulació de vianants i vehicles. Per altra banda, hi ha els usos comuns que ha nomenat l'Adriana del Col·lectiu Punt 6, i també els usos especials i privatis que requereixen una autorització abans de realitzar-lo. Aquesta autorització pot ser una de simple si és un ús poc intens, tècnicament, o bé una llicència si hi ha un ús més intensiu (instal·lació de tarimes, per exemple, donats els requeriments de seguretat, etc.).

En els últims anys hi ha hagut una complicació en els usos ordinaris de l'espai públic: la primera dificultat és saber on està la frontera. Per exemple, fer footing. D'ençà que està de moda que un grup de 50 persones es posi d'acord per a fer footing pel carrer, això genera problemes en els usos. Quedar de forma espontània no requeria permís, però una concentració sí, i es donen els mateixos tipus de problemes.

Les festes d'aniversari als parcs: quedar amb companys/es de classe al parc, si contractes un pallasso, concert i 150 nens és diferent de si hi ha 10 famílies. Si hi ha 50 famílies que volen fer una festa d'aniversari també és diferent. Aquests són aspectes que l'administració ha de prendre en compte per a regular l'activitat. La realitat supera la normativa, les normes no estaven fetes pensant en aquests supòsits.

En la via pública també tenim la complicació de l'activitat reglada vs. l'activitat discrecional. Dos components:

- Component discrecional, el poder públic que governa en aquell moment té la potestat de dir si interessa o no a l'interès general,
- Component reglat. Segons el vulguis fer la llei t'exigeix que compleixis uns requisits determinats per garantir la seguretat de l'acte. Previ a la valoració del compliment dels requisits tècnics hi ha la valoració discrecional. Si es demana un permís per fer alguna cosa que va en contra de l'interès general, l'administració pública està en el dret de denegar-ho de manera fonamentada. Si ho concedeix, la consecució de l'acte ha de complir uns requisits determinats. Això ho veiem en l'ordenança d'espai públic i en la llei 11/2009 d'espectacles públics i activitats recreatives per a la realització d'esdeveniments.

S'intenta que els protocols compleixin amb tres grans objectius:

- Seguretat jurídica: que complim amb la normativa.
- Que siguin facilitadors
- Homogenis a tota la ciutat

En relació a l'autorització de l'ajuntament, per la part discrecional, en els últims anys s'han creat diferents òrgans es puguin prendre decisions polítiques al respecte. Per exemple: bicicletada entre districtes, que hi hagi un òrgan superior als districtes. En aquest sentit hi ha dos òrgans:

- Taula política Barcelona esdeveniments
- Ponència d'esdeveniments (on van tots els tècnics on presenten les situacions que se'ls generen a tots els districtes, també participa l'àrea d'esports, cultura i altres departaments.).

S'han creat diferents protocols:

- Espectacles públics i activitats recreatives de caràcter extraordinari a l'espai públic fins a 1000 persones. Fins a 1000 persones d'aforament els requisits tècnics són suficientment bàsics perquè es puguin complir amb les declaracions responsables dels organitzadors.
- Entre 1000-4000 persones i a mesura que s'augmenta el nombre de persones, els requeriments són més complexos. Per exemple, es demana tenir un pla d'autoprotecció en previsió que hi hagués algun incident i es pugui desallotjar.

- Espectacles d'activitats recreatives de caràcter extraordinaris en espais tancats.
- Atraccions de fira (que tenen uns requisits tècnics forts): Focs d'artifici, pirotècnia, fogueres i castells de foc.
- Fires i mercat.

Tots aquests protocols s'han intentat sistematitzar desenvolupant un sistema informàtic i una sèrie de PDF en un portal de tràmits. La tasca que s'està fent des del servei és amb l'objectiu de facilitar la realització de les activitats de les entitats i per això s'ha creat l'eina de la declaració responsable. En un petit exercici de sentit comú, tu pots assumir un compromís declarant-te responsable d'aquesta acció que fas per tirar endavant, d'una manera àgil.

Des del 2014 que es va posar en marxa el portal de tràmits, hi ha hagut més de 9.000 sol·licituds d'autorització/ llicència/ permís. El gran repte és aprofitar les eines que tenim per a intentar que sigui més fàcil, que es pugui fer des de casa i de manera gairebé immediata.

CRISTINA FERNÁNDEZ – DOCTORA EN DRET I CONSULTORA DURANT EL PROCÉS DE MODIFICACIÓ DE L'ORDENANÇA DELS USOS CIUTADANS DE L'ESPAI PÚBLIC.

El nou projecte de normativa, que s'està tramitant des de finals d'octubre de 2017, es tracta de la nova ordenança de convivència, que passarà a dir-se "Ordenança dels usos ciutadans de l'espai públic". Es vol considerar un canvi important en l'orientació de la normativa. L'anterior ordenança, coneguda com a "ordenança del civisme" tenia per objectiu regular les conductes de l'espai públic que poguessin afectar a la convivència, a les relacions entre les persones. La proposta de modificació es planteja no dedicar-se a dir a ningú quina conducta ha de tenir, sinó regular els usos de l'espai públic per a protegir determinats usos. L'objectiu és que l'espai públic es pugui usar de forma compartida, que es converteixi en un lloc per a l'exercici dels drets fonamentals i les activitats quotidianes, i que l'espai estigui adequat per a aquests usos ciutadans, que queden fora de l'àmbit subjecte a una autorització específica de l'administració.

L'objectiu central de l'ordenança és recollir els usos quotidians per a evitar que hi hagi usos abusius o excloents o exclusius de determinats espais que impedeixin que altres persones en puguin fer ús compartit de l'espai. Per a això es necessita una regulació, que suposa algunes prohibicions.

Per l'aplicació es té en compte que una ordenança pot prohibir determinades coses, i per tant associa una sanció a unes determinades conductes que poden afectar els usos protegits. Però es té en compte la sanció com a últim recurs, i no com a primer recurs. L'ordenança és una eina més per a la protecció d'usos de l'espai públic que anirà acompanyada d'un pla de convivència i regulació d'usos i una sèrie de polítiques públiques per a promoure aquests usos, i per a posar en ordre els diferents agents o persones que actuen a l'espai públic: educadors/es, informadors/es.

La resposta de l'ordenança no és sempre la sanció. En alguns casos es proposa una sanció, ja que

el contingut general no ha variat gaire, i es continuen regulant els mateixos aspectes, però s'han rebaixat els imports de les sancions.

S'ha potenciat la part de substitució de sancions per mesures educadores o mesures en benefici de la comunitat en el cas que les persones infractores siguin menors d'edat però majors de 14 anys perquè l'eina no és sancionar sinó educar.

També preveu que en determinades circumstàncies la resposta no sigui la sanció. Per exemple en persones amb situació de vulnerabilitat social, fent ús de la discrecionalitat que permet el dret administratiu, siguin derivades a serveis socials de cara a adoptar mesures que no actuïn de manera contradictòria (per evitar persones sense recursos que no podien acumular multes i dificultaven possibles processos d'inserció o plans de treball).

S'accepten també excepcions a les conductes sancionades perquè, si són en exercici dels drets fonamentals, no siguin sancionades, com el dret d'expressió. No vol dir que estiguin permeses si poden afectar a altres usos protegits de l'espai públic i els drets d'altres ciutadans i ciutadanes.

També s'ha treballat en mesures positives i polítiques públiques perquè l'espai públic pugui ser un espai per a exercir el dret a la ciutat. Per això s'han previst una sèrie de mesures. En l'article 8 es recull els deures de l'Ajuntament per a fomentar i promoure els usos ciutadans de l'espai públic i la convivència. S'imposa obligacions a l'Ajuntament perquè els drets de la ciutadania puguin ser efectius: habilitar la xarxa municipal de sanitaris públics gratuïts oberts 24 h, a més d'habilitar l'ús de sanitaris dels equipaments públics, reforçant la neteja i la senyalització perquè qualsevol persona pugui fer-ne ús.

S'han previst mesures per a fomentar ús lúdic de l'espai públic, sobretot infantil. Mesures per a promoure l'espai públic per a desplaçar-se caminant. Acords amb entitats per a fer més usos ciutadans l'espai públic. I pel que fa a la dinamització comunitària es preveu planificació de la ciutat que fomentin els usos de la vida quotidiana i afavoreixin dinàmiques evitant el sexisme, la convivència intergeneracional, i els jocs col·laboratius, etc.

També estableix que cal promoure els usos compartits dels mateixos espais i que per a impulsar-los, s'acudirà en cas de necessitat, a una dinamització comunitària per a crear espais de diàleg en aquests usos.

Per a portar-ho a terme serà implementant plans seguint aquesta normativa. La ciutadania tindrà dret a exigir que es compleixin aquestes mesures i podrà acudir a l'Oficina per la Promoció dels Usos Ciutadans de l'Espai Públic i altres mecanismes com la Síndica de Greuges de la ciutat.

MARC ANDREU - CONSELLER TÈCNIC AL DISTRICTE DE SANT MARTÍ. USOS COMUNITARIS, PROGRAMES I INTERVENCIONS A L'ESPAI PÚBLIC DEL DISTRICTE DE SANT MARTÍ.

Des de la meua experiència com a conseller puc aportar casos pràctics d'usos concrets de l'espai públic i com es viuen a l'hora d'organitzar-ho a partir d'aquestes normatives que les companyes ens han explicat.

La primera idea és que les normatives no casen gaire bé amb el cas concret i la resolució de cada proposta d'ús de l'espai. Com a administració pública necessitem dotar-nos d'aquestes eines però moltes vegades compliquen la resolució d'aquestes situacions. El coneixement i l'experiència arrelada al territori és necessari, si no es produeixen situacions molt estranyes.

Per a situar-nos, el Districte de Sant Martí és la tercera ciutat de Catalunya. En nombre d'habitants en tenim 230.000 habitants menys que Eixample, menys que Hospitalet però més que altres ciutats com Badalona. Tenim una màxima diversitat sociològica i d'espai públic on es poden desenvolupar activitats. Tenim la singularitat del front de mar amb platges, i ports, grans rambls, centres comercials, nucli antic, polígons industrials, etc.

Un sol districte amb una diversitat d'espai públic amb solucions que no poden ser igual per a tots els barris. I també amb una ciutadania i teixit associatiu molt divers que generen molta complexitat a la vegada que diversitat i riquesa.

Totes aquestes propostes ciutadanes, sumades a les quals genera el mateix ajuntament, es treballen en una taula del districte on es reuneixen els diferents càrrecs i àrees implicades del districte. Hi ha molts nivells i diversitat, i d'aquí també la importància de què aquesta regulació estigui actualitzada amb la realitat del moment, tot i que aquesta evoluciona molt ràpidament. També cal que la ciutadania pugui exigir de la mateixa manera que l'administració exigeix més regulació per a les activitats que la ciutadania organitza.

Alguns casos pràctics serien per exemple l'esport. Cada vegada l'activitat esportiva creix més a diferents parts de la ciutat. A Sant Martí, al setembre, ja s'ha exhaurit el pressupost per al lloguer de tarimes i activitats al carrer, tot i les previsions. Això també genera conflictitats veïnals: no és el mateix que passi una cursa pel teu carrer que tenir el carrer tallat deu cops l'any per curses esportives. Les activitats de festa major també poden arribar a saturar el veïnat.

Un altre cas concret ha estat la regulació comercial de la rambla del Poble Nou i el tema de les terrasses. I en una altra, es fa valdre l'obertura del centre comercial Glòries com a espai públic. Hi ha comerciants que estan a favor d'una obertura de l'espai públic i altres de la privatització. Es donen contradiccions que són molt difícils de gestionar.

De vegades la gestió d'algunes situacions salta la normativa i es troba una solució en el terreny del sentit comú i del seny, i també de la voluntat política si és el cas.

Dos exemples més i potser contraposats:

La Superilla Poble Nou, que fa poc més d'un any que es va posar en marxa, va arrencar com un projecte pilot. A l'inici va estar mal comunicada per part de l'ajuntament però amb molt potencial i treball amb arquitectes i de forma experimental. Un sector del veïnat s'hi va oposar i un altre va rebre la idea amb molta satisfacció. I l'Ajuntament es va plantejar si dinamitzar l'espai públic o no. Davant de la dificultat inicial es va decidir que no. S'ha fet un procés participatiu i s'han introduït canvis, però sense que l'Ajuntament hagi dinamitzat els usos, els veïns ha acceptat la idea, han fet cinemes a la fresca a l'estiu, han fet festes, s'han organitzat fires autoorganitzades sense que l'ajuntament fes res més que facilitar i ser proactius.

L'exemple contraposat. Una plaça sense nom al barri del Besós. Era l'últim solar pendent d'urbanitzar al polígon. S'havia fet un projecte per part d'una arquitecta i algun procés participatiu, que s'ha executat i s'ha inaugurat. La plaça no funciona, està destrossada, no ha funcionat de cap de les maneres, els veïns que van participar en la definició dels usos de la plaça no eren ni pakistanesos ni gitanos ni subsaharians, sinó que eren els veïns de les entitats: homes blancs, catalans i la seva definició dels usos no ha casat amb l'entorn. En aquest cas, que s'han abocat recursos públics, no ha funcionat l'ús de l'espai públic.

ITZIAR GONZÁLEZ - ARQUITECTA I URBANISTA. COOPERACIÓ CIUTADANA EN EL TERRITORI.

Va ser Regidora del Districte de Ciutat Vella. Impulsora del Parlament Ciutadà.

A partir de la meua vida com a ciutadana, com a arquitecta, com a antiga regidora de ciutat Vella tinc algunes reflexions que voldria compartir.

El primer que vull compartir és el nom de les coses: a mi abans m'agradava parlar d'espai públic i em sentia feliç que el moviment veïnal reivindicés l'ús de l'espai públic. Però després d'uns anys, i de ser regidora de Ciutat Vella va començar a veure un vici ocult: coses que no es veuen i que no estan bé o que no ajuden als nous reptes.

Una cosa de què no ens estàvem adonant és quan parlem d'espai públic, aquest és de tots i totes, però passa a ser de l'administració, ja que és qui el gestiona perquè és on hem delegat aquest poder. En el moment en què l'espai de tots i totes és responsabilitat de l'administració, nosaltres estem delegant part del nostre poder de què vulguem fer o dir o que sigui aquest espai. Per a adonar-nos d'això, per a corregir, deixem de parlar d'espai públic i parlem d'espai administratiu.

A l'administració li cau un encàrrec gran: li hem delegat fer-nos propostes i protocols de gestió. L'administració té uns paràmetres, i uns defectes de forma que no estem re qüestionant. L'administració necessita en si mateixa una reformulació perquè és una estructura una mica encarcada. I encara no hi ha hagut cap programa polític que s'ocupi de la necessitat d'endreçar per dins l'administració. No hi és el debat sobre si volem seguir gestionant així l'espai públic. Mentre no hi hagi aquest debat, serà l'administració la que defineixi com es regula o no l'espai públic.

Si és un espai administratiu, hem delegat. Vol dir que tot allò que es reguli, serà possible. Per tant hi ha qui decidirà el que és possible i el que no és possible: l'administració. Si considera que hi ha d'haver terrasses, les regularà. No qüestionarà la terrassa, la regularà. Donarà uns paràmetres per a que allò sigui possible. Això ens allunya a la ciutadania d'un debat essencial comunitari: del debat sobre què volem fer amb el nostre carrer.

I aquí la proposta: deixem de parlar d'espai públic i parlem de carrer. Quan la gent sap que pot programar coses, és perquè és carrer.

• Festa vs. espectacle

La diferència entre festa i espectacle. La diferència és que en l'espectacle hi ha una visió privilegiada que veu allò que passa, endreça i situa perquè hi ha un que mira. Tenim una administració que mira el que passa com un espectacle i ho imagina com a escenes controlades, pautades, ... ? O volem la festa? La festa és "tot pot passa". El mateix barri i societat decidirà què passa i què no passa amb les forces oposades, etc. I sortirà el que surti. Això és important. La ciutadania té ganes de festa. D'organitzar-se i de sentir que allò és seu. Festa i espectacle potser ens ajuda.

• Participació o cooperació

Hem parlat molt de temps de la participació. Però crec que ja no hem de parlar de participació o de coproducció, sinó de cooperació. Perquè quan l'administració fa una proposta de disseny d'un espai, fa la proposta l'administració.

L'administració ho proposa i ens convida a participar. Però hi ha una jerarquia, segueix sent de dalt a baix, tot i que ens permet un protagonisme. Però si parlem de cooperació en el territori: què passaria si ens reconeixem que en la vivència i gestió del carrer som igual administració i ciutadania? Aportem coses complementàries. D'alguna manera trencaríem la jerarquia per entendre que cooperem.

Què passaria si renunciem a la norma? Què passaria si sortim de la norma i fem que els agents reals del carrer o la plaça treballin sobre els usos que hi volen? Per què no traiem de l'administració el conflicte, i el portem al carrer? Això ens polititza més a tots i ens posa a tots al mateix nivell. L'administració és més sensible als lobbies i pressions. Si el carrer és per a qui se'l guanya, és una gran escola política i descarrega a les administracions. Part del poder que acumulen els polítics el descarreguen sobre els servidors públics. Potser és més interessant fer tàctiques i estratègies amb la comunitat. I el treballador públic poder-se dedicar a transformar l'administració.

FILA O. MONTSERRAT MORERA I RAMON TORRA – CONSELL D'ASSOCIACIONS DE BARCELONA

Som més de 4.500 entitats associades i aglutinem més del 60% de les entitats i la població associada de la ciutat de Barcelona. El darrer congrés que vam organitzar des del CAB va ser el 2011 i vam treballar molts aspectes que toquen a les associacions, i també vam tocar el tema de l'espai públic. Aquí van sortir una sèrie d'idees que encara estem treballant i anem proposant.

El CAB comprèn des d'entitats de lleure, associacions de veïns, associacions de gent gran, etc. Als

carrers falten bancs per a persones grans, espais per practicar esports per la gent jove o espais de joc infantil per diferents edats.

Nosaltres, quan parlem d'espai públic parlem de corresponsabilitat entre les associacions, l'administració i la ciutadania. La responsabilitat que toca a cadascú ha d'estar ben repartida i ben assumida.

Amb la nova ordenança s'ha establert el llinyar dels SOAP (Sistema Organitzatiu d'Autoprotecció), aspectes de fiscalitat i criteris. Pel que fa als criteris, des del CAB, demanem que s'estableixin els mateixos criteris a tots els districtes, ja que en uns districtes has de pagar 600 euros per fer una activitat infantil i en altres no s'ha de pagar. Creiem que les entitats sense ànim de lucre han de poder gaudir del carrer sense una càrrega fiscal que els limiti fer activitats.

També demanem que hi hagi una formació als tècnics de districte perquè entenguin les necessitats de les associacions i les entitats sense ànim de lucre, i això els ajudi a l'hora de fer demandes.

També facilitar i poder disposar de material, com tarimes, ara hi ha molta diversitat entre barris. Que quan es dissenyin els carrers es pensi en punts de llum i punts d'aigua.

El CAB participa en el Consell de Ciutat, des del que s'han fet diferents recomanacions per la nova ordenança, que veiem han quedat recollides, com que tingui un vessant més educativa o bé que es repensi la qüestió de les multes. Altres aspectes que ens porten les entitats és la convivència amb les bicicletes, els animals i les terrasses.

FILA O. MONTSE GARCIA - CARRERS PER A TOTHOM

Som una plataforma ciutadana que fa més de dos anys que ens vam constituir però està formada per diferents entitats com la Federació ECOM que federa a més de 160 entitats, l'entitat CI que té més de 20 anys de recorregut o activistes a escala individual. El que estem defensant el dret a l'espai públic per a tothom, que en l'espai públic es tingui en compte a tothom, i també a les persones amb diversitat funcional. Que l'espai públic estigui pensat per a totes pes persones, tinguin o no una discapacitat, siguin gent gran, infants, incorporin la perspectiva de gènere, etc.

Volia compartir dues idees:

- Com canvia la imatge ideal del que pot ser la ciutat, i de com ens l'ofereix l'administració amb les maquetes, a com és l'espai en la vida real. De vegades no és fer el gran enunciat de "Recuperem els carrers pels vianants" perquè la plataforma única genera una perillositat, per la que va néixer la nostra plataforma, que fins i tot va en contra dels vianants.

- Recupero també la idea dels elements facilitadors per a la vida comunitària a l'espai públic: per exemple, els bancs al carrer són un element clau per generar punts de trobada i relació, i per tant, vida comunitària.

Això ho lligo amb el tema de les terrasses. Ara hi ha una proposta per part del gremi de revisar l'ordenança amb l'interès de fomentar un ús privatiu i mercantil de l'espai públic, i s'estan prenent una potestat sobre l'ús de l'espai públic que cal revisar (en alguns casos han arribat a treure bancs del carrer si els molesten per posar terrasses). El tema dels lavabos públics, tant des de la plataforma i d'Ecom, és un tema important per la cura als espais públics.

I pel que fa a la regulació, veiem que es regula molt les activitats que es volen fer però que falta posar en pràctica la regulació que garanteix els drets, com el dret a l'accessibilitat. Què passa quan l'administració s'hauria de sancionar ella mateixa quan no està complint els criteris mínims per garantir la participació de tothom a l'espai públic?

Com per exemple en els esdeveniments, en què garantir espais accessibles és fer un "corral" amb quatre tanques i ja està.

I sobre el concepte de participació, més enllà del nom, hauríem de veure què és el que entén per participació l'administració i què entenem la ciutadania. L'administració ha de garantir els drets a l'espai públic a la vegada que ha de poder estar pendent de les particularitats de cada barri.

I tornant al tema de les terrasses, ens preguntem perquè es forçarà la revisió de l'ordenança i es votarà a favor de canviar-la. A la ciutadania no ens està quedant una altra sortida que presentar una ILP per a poder fer pressió per a lluitar en contra de la privatització de l'espai públic. I potser cal pensar perquè fins i tot ens ha de costar tant posar aquest tema a sobre la taula

FILA O. CARLA BURRIEL – FUNDACIÓ PER L'ESPORT I L'EDUCACIÓ DE BARCELONA

Jo vinc en representació del programa "Convivim esportivament" de l'Ajuntament de Barcelona. Una pota d'aquest programa, que està a tota la ciutat, és el que anomenem "Eines per a la convivència". El programa pretén fomentar la pràctica esportiva entre els joves de la ciutat en espais públics no vinculats a escoles i instituts.

Ja fa sis anys que vam començar programa i cada vegada són més les activitats i les demandes que rebem per fer pràctica esportiva a l'espai públic. Mai ho fem sols, sempre treballem amb demandes que ens vénen des del territori, amb entitats, casals, educadors, etc. Facilitem que passin coses a les pistes urbanes i al carrer. Hem trobat moltes maneres i hem tingut molts anys de dificultats en què trobàvem poques aliances. I també ens trobem que en alguns districtes falten sobretot espais lliures per a la pràctica esportiva, sobretot pels joves que no estan vinculats a cap entitat o cap club, hem de demanar espais a escoles o equipaments que estan molt plens.

La pràctica esportiva en espais lliures és encara molt difícil tot i que anem trobant fórmules. Pel que fa als esports individuals, com l'skate, sí que hem pogut fomentar una lliga en l'àmbit de ciutat, amb els nous skate Parcs, dinamitzada i organitzada pels mateixos joves amb els casals i educadors de cada jove.

Ens seguim trobant dificultats amb alguns esports com és el criquet pel que fa a l'espai on poder practicar-lo. Nosaltres seguim avançant en la pràctica de l'esport en espais lliures que creiem que és molt important pels joves de la ciutat.

Ronda de respostes de les ponències

Moderació

Obrim un espai perquè des de les diferents persones convidades com ponents puguin fer una ronda de comentaris sobre el que s'ha dit fins ara.

Adriana

M'han agradat totes les intervencions, crec que totes sumem. Tinc una pregunta al cap que vull llençar a la Montserrat i la Carla, en relació a les demandes d'espai per a practicar esport a l'espai públic: hi ha una demanda diferent en relació al gènere? Nois i noies demanen el mateix o diferent? Hi ha demandes d'esports o espais per part de grups de noies? Ja que molts esports com l'skate o el futbol estan altament masculinitzats.

Adolf

Agafant el guant que ha llançat la Itziar, compartint gran part del relat, sobre repensar l'espai públic/via pública/carrer, de per si és conflictiu i complicat per la complexitat de coses que es donen. Quan passa que diferents col·lectius volen fer coses en un mateix espai públic es pot donar el conflicte. El rol de l'administració és el de gestionar aquest espai en ares d'afavorir l'interès general.

Llavors, no és fàcil, perquè per alinear la política i la gestió, com comentava la Itziar, cal tenir en compte la "diarrea legal": a part de les ordenances hi ha normatives autonòmiques, estatals i europees sobre l'espai públic. Mirar de conciliar el que una llei desplega, amb la millor voluntat, i executar-ho és difícil. I mirar d'alinear-la amb el model de ciutat, espai públic i servei que s'ha d'oferir al ciutadà, té el problema del curt termini amb el qual ens movem sempre. A l'administració estem sempre en campanya electoral i es volen resultats.

Per exemple, en el cas de l'ordenança, i dels aspectes que tenen en compte la vulnerabilitat social de les persones a l'hora d'imposar sancions, no funcionarà si no hi ha una operativitat entre els sistemes informàtics que gestionen els dos censos.

Pel que fa als plans d'autoprotecció, vam fomentar la redacció d'un decret que fomenti la responsabilitat de les entitats, amb declaracions responsables (SOAP), però que evitis l'obligatorietat de realitzar plans d'autoprotecció per esdeveniments de gran aforament, ja que poden arribar a costar fins a 3.000 euros.

Eva

L'objectiu del SOAP és poder facilitar una reflexió sobre el que pot succeir en un esdeveniment per anticipar-se els organitzadors, però evitar uns requisits tècnics excessius en esdeveniments de fins a 4.000 persones.

Respecte a les taxes, la principal crítica de les entitats, és que cada districte fa com considera. Quan des d'un òrgan centralitzat s'han intentat donar criteris d'homogeneïtat, s'ha aturat, perquè als districtes no estan disposats a renunciar a determinades pràctiques.

Això connecta amb el que comentava en Marc Andreu, sobre que als districtes és on millor es coneix la realitat concreta i específica. I això és cert, però en la distància de la centralitat també es poden prendre algunes posicions i decisions perquè després en una situació concreta, un ciutadà no pugui dir: "Com pot ser que a Ciutat Vella em cobrin per fer una activitat concreta al carrer si sóc una entitat de fora del territori, i que aquesta mateixa activitat en un altre lloc no me la cobrin, quan hi ha una ordenança de taxes què és igual per a tots?". Potser el que està malament és l'ordenança, que l'han de modificar els polítics, no els tècnics.

Tota aquesta tasca de regulació la comencem a partir del fet del Madrid-Arena, tot i que la llei és del 2009, i no s'estava demanant res fins aquell moment. Quan passen coses, el primer que pregunta la premsa és "Tenia llicència?", i si la tenia, perquè se li va donar.

Hi ha alguns punts:

- El polític ha de prendre decisions, i de vegades s'ha de dir no d'acord amb uns criteris.
- Si ens corresponsabilitzem, assumim tots que hem de vetllar per tots.

Adolf Fernández

La nostra obsessió permanent era intentar minimitzar al màxim la burocràcia però també evitar la burofòbia que se sent de vegades des de les entitats en apropar-se a una OAC o un Districte. En fets greus que han costat vides humanes no serveix un correu electrònic, perrimaison@gmail.com. avisant que es farà una festa i demanant una infraestructura. Nosaltres com a gestors d'aquest espai públic hem de considerar tot això i establir les mínimes garanties sense perjudicar la iniciativa.

Cristina Fernández

L'ordenança està encara en fase d'aprovació. Ara s'ha eliminat la sanció per jugar al carrer i per fer skate, però sí que quan aquest tipus d'activitats puguin posar en risc a les persones o al mobiliari urbà estaran prohibides i es podrà interposar denúncia.

En l'article dels drets d'obligació de l'Ajuntament, també es recullen el foment de l'ús lúdic de l'espai públic, la pràctica de l'esport, i el joc inclusiu, així com l'obertura de patis a escoles i l'accessibilitat. Aquests desideràtum depenen de la voluntat política i de pressupostos destinats a això. Però és fonamental que les entitats i la ciutadania reclamin que es compleixi.

Marc Andreu

La mateixa coordinació interna sobre quin tècnic ha de donar un permís o una llicència és complexa. Dos exemples: a Sant Martí, a la Federació d'entitats, via subvencions s'ha alliberat una persona que durant tot l'any s'encarrega de fer tota aquesta paperassa. Des de l'administració, si li afegim complexitat a la realització d'activitats, també li hem d'afegir facilitats.

I baixar el conflicte al carrer i treure'l de l'administració requereix un canvi conceptual i de mentalitat de l'administració però també de la gent. Cal veure com la gent s'apropia dels espais, quins usos els hi dóna i com es gestionen aquests entre ells.

Itziar González

Que la gent faci carrer és una pràctica de cultura política democràtica. Superar la diarrea legal per un catàleg de pràctiques. Que cada districte faci un catàleg de pràctiques sobre l'ús de l'espai públic i el comparteixi. Anar entenent quina és la saviesa col·lectiva, quins recursos ja tenim, el que farà que després als districtes es tingui menys feina.

Quan parlem sobre l'ús de diferents col·lectius de l'espai públic podem caure en el perill de fragmentar-lo i fer unes mini privatitzacions i això perd espontaneïtat, universalitat i plasticitat. El que hem de fer és que l'espai sigui el màxim neutral perquè pugui ser moltes coses.

Pel que fa a les peticions d'ús dels espais per part d'entitats de fora del districte, podrien ser les entitats del territori que acullin a les que vénen d'altres districtes, promoure l'acció solidària.

Un cas que a mi em preocupa és la plaça de la Catedral, que podria ser la plaça plàstica on no hi ha res i hi pot passar tot, però acaba sent la plaça de les 50 fires i els veïns del Gòtic no podem gaudir-la. L'ús del carrer és una manera de crear múscul polític. La gent ha de guanyar-se el carrer. Quan parlo de festa és de festa de revolució, de revolta.

Aquest debat és axial. Travessa totes les qüestions profundes de per què estem vivint juntes en una ciutat. Felicitats de nou per aquesta sessió.

Intervencions del públic i respostes dels ponents

Moderació

Obrim ara un torn per parlar les persones que encara no heu parlat, s'han llençat preguntes com per exemple la perspectiva de gènere en la pràctica d'esport a l'espai públic o també podem obrir a altres temes i qüestions.

1. ANNA

Des de l'Oficina d'afers religiosos de l'ajuntament ens adonem que hi ha entitats que tenen molta capacitat d'intervenir i demanar, i aconseguir certs privilegis de l'administració, i altres que no tenen tant poder. Com treballem els desequilibris de poder també entre la ciutadania? Com gestionem la ciutadania de primera i la de segona i com reequilibrar?

Hi ha entitats que no poden demanar subvenció o segons quins tràmits pel tema de l'idioma, per començar? Com podem fer que les entitats que no tenen tantes quotes de poder tinguin accessibilitat a aquestes demandes?

Respostes

Itziar González

Com regular ciutadania de primera i de segona? Aplicant transparència. Generant un espai perquè les entitats expliquin què volen fer a l'espai públic de tots i totes. Una vegada fet això és més fàcil que la gent prioritzi.

Marc Andreu

L'administració ha d'equilibrar les relacions de poder, però la ciutadania també ha de saber quins són els actors que, sigui més o menys just, tenen més entrada a l'administració i valer-se d'aquestes plataformes. Les federacions i coordinadores d'entitats i les associacions de veïns tenen la representativitat guanyada. És responsabilitat de la ciutadania saber això i fer valer aquest canal, si cal, entrant en les associacions. I també és responsabilitat de l'administració saber quins altres col·lectius i entitats són representatius al territori.

Cristina Fernández

Dicotomia entre veïns que es queixen i veïns que participen. Els que es queixen són els que activen a l'administració i també sobretot quan truquen a la urbana que s'activen altres mecanismes. O també els veïns que no participen perquè no poden, perquè no s'han assabentat, perquè no els ho facilitem o perquè no se senten part de la comunitat que pot participar perquè no se senten prou empoderades per opinar.

Eva Mur

Pel que fa als lobbys als territoris, encara que hi hagi protocols per evitar que hi hagi un tracte diferent, existeixen, els protocols no funcionen. I a la ciutadania no organitzada, qui la representa quan es fan aquests processos i no se la crida? I per què no fem referèndums?

Adolf Fernández

Aquest tema impacta en un tema medul·lar què és una visió clientelar de la política no superada en quaranta anys. L'exercici de la discrecionalitat que l'àmbit de la via pública fa gravitat tot. Qui ha de gestionar això? Territori, perquè són els coneixedors. Perquè pot passar que si no pot passar que territori li doni una subvenció per fer una activitat a una entitat i des de llicències no se li doni el permís per fer-la.

El paper de la política està per arbitrar, apostar i motivar mitjançant les ordenances un determinat tipus de relacions i accions. Però bàsicament és encara aquesta relació clientelar.

Adriana Ciocoletto

La administración tiene la responsabilidad de ir a ver no solo quien está usando el espacio público, sino también quien no lo está usando.

Sobre los privilegios de unos: no puede ser que se de el mecanismo demanda-respuesta. Se debería promover más diálogo entre los que tienen la demanda, que recojan apoyos, que se muera el tema, pero no que haya unos que pueden pedir directamente y se les dé sin más procedimiento.

2. AMPARO

On són els límits? Què és el que podríem dir que no? Per a mi, com a ciutadana, veure que s'està utilitzant l'espai públic per fer manifestacions feixistes, em sublevaria bastant. Però l'espai públic és de tots.

Respostes

Itziar González

Pel que fa als límits: sempre que allò que s'expressi no posi en segon terme a uns altres. Sempre que no hi hagi uns ells i uns nosaltres. Si el que jo expresso no és en contra de ningú, es pot fer. Que tothom doni explicacions de què proposa i que es publiciti i es valori.

Marc Andreu

On estan els límits? Potser moltes vegades estan a la política. En funció del color polític la màquina pot reaccionar d'una o altra determinada manera. En relació a l'1 d'octubre, es van facilitar els permisos per igual a l'ANC i a Ciutadans.

Eva Mur

El límit seria que es poden fer actes mentre no es cometin delictes, però l'administració té la capacitat discrecional per decidir que un acte no se celebri. Però per demanar, es pot demanar tot.

3. JORDI, EDUCADOR DE CARRER. LA GARROTXA

Sóc educador de carrer fent treball comunitari. Constantment rebem queixes per part de veïns de nens jugant al carrer però quan convoquem reunions o espais de treball per a treballar aquest tema, no venen. No es podria fer una ordenança per a multar-los si es queixen i després no fan res per treballar-ho?

I un altre tema és que caldria promoure la comunicació entre els arquitectes i els educadors i professionals que treballen al carrer abans de plantejar com fer les coses per evitar situacions que després generen problemes de convivència i que es podrien evitar, per exemple, modificant la disposició del mobiliari urbà.

Respostes

Itziar González

Des de l'arquitectura hem anat desenvolupant la idea que ha de ser progressiu. Els tempos de l'administració ens fan anar malament. Molts companys/es fan urbanisme tàctic: per fases, progressivament, permetent modificar el que no funciona. Si no canviem els protocols de l'administració, tot el que està aprenent la ciutadania no es pot aplicar. Aplicar una dimensió domèstica de l'espai públic. I que un educador sigui un agent interessant per tota la informació que té. Però això implica poder posar a prova el que es fa perquè la construcció de l'espai públic també és una cooperació en el temps. Fer i valorar.

Marc Andreu

En l'urbanisme tàctic també depèn de la capacitat de la ciutadania per acceptar l'experimentació. En la Superilla hi va haver veus que no volien provatures sinó inversió. És un tema cultural que ha d'assumir tothom.

Eva Mur

Sobre l'urbanisme tàctic: estem sotmesos a regulacions europees que no ens permeten fer altres tipus de processos, i seria canviar el sistema d'arrel.

L'espai públic a Barcelona està molt reivindicat perquè dona diners. Ens arriben cada dia moltíssimes sol·licituds de diferents negocis. S'ha de fer una reflexió general, s'ha de renunciar a moltes coses uns i facilitadors uns altres.

Adriana Ciocoletto

A partir de la experiencia en procesos participativos y comunitarios de Punt 6, vemos como el urbanismo táctico es muy interesante pero las personas también son reticentes a cambios de paradigmas. Pero también es interesante trabajar a nivel transversal entre las áreas y departamentos para aprovechar todo el saber y conocimiento y cruzarlo para poder saber, desde diferentes visiones y perspectivas, que es lo que está pasando en ese espacio público.

4. MONTSE GARCIA – CARRERS PER A TOTHOM

L'Administració, quan promou processos de coproducció, cooperació o participació per qüestions d'espai públic, ha de garantir que les persones tinguin igualtat d'oportunitats per accedir a tenir aquests debats. Incloure la diversitat des d'un inici per evitar haver d'actuar a posteriori a partir de les queixes.

Si parlem de la privatització de l'espai públic, no és comparable el preu de tenir una taula i quatre cadires a l'espai públic un dia, amb el que se li exigeix a una entitat per a fer una xocolatada. Això té a veure amb les polítiques de ciutat i les relacions de poder. Qui té potestat per modificar o no l'espai públic.

Respostes

Itziar González

Pel que fa a les terrasses, la meua proposta seria que, si estàs ocupant l'espai públic, has de fer un servei a la comunitat: donar aigua, poder accedir als banys o deixar una taula i cadires senyalitzades per al veïnatge. Què dones? Com et fas estimar?

Adriana Ciocoletto

Sobre las terrazas: habría que valorar también cuanto espacio público mercantilizado hay, en relación a cuanto espacio público libre hay. Debería haber una proporcionalidad y tener en cuenta la particularidad, no puede ser una norma general. Hay sitios donde no cabe una terraza y no tendría que existir, en cambio en medio de un parque muy grande va muy bien porque da seguridad.